Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministrui
Giedriui Surpliui

2018-09-13, Nr.2018/09/13

KLAUSIMAI/PASIŪLYMAI

1. Dėl gruodžio mėnesį planuojamų rinkti paraiškų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos priemonę „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“.

Mums yra žinoma, kad planuojamas paraiškų rinkimas vyks pagal *minimaliai* pakeistas 2018 m. vasario 2 d. Nr. 3D-62 LR Žemės ūkio ministro Broniaus Markausko įsakymu patvirtintas Taisykles. Yra žinoma, kad atrankos balai, planuojama, nesikeis. Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga rekomenduoja prieš patvirtinant taisykles, jas dar kartą peržiūrėti ir pakoreguoti taip, kad visiems Lietuvos ūkininkams būtų suteikiamos vienodos konkurencinės sąlygos:

1.1 Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga pritaria kooperacijos skatinimui, tačiau Sąjungos nuomone, tokios taisyklės kooperatyvams aiškiai suteiks išskirtines sąlygas ir mažins smulkių ūkių konkurencines sąlygas. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad visoje Lietuvoje yra 32 pripažinti kooperatyvai, jie yra stambūs, apyvartos milijoninės, tokių kooperatyvų nariai – daugiausia stambūs ūkininkai, kas jau savaime suponuoja, kad parama nukeliaus į stambiausių ūkininkų rankas. Maksimali paramos suma (iki 400000 Eur) taip pat leidžia daryti prielaidą, kad parama bus skirta ne smulkiems, o jau įsitvirtinusiems rinkoje ūkiams. Pagal taisykles, išskirtinai tik kooperatyvai turės galimybę pasinaudoti 20 proc. didesniu paramos intensyvumu, prižintiems žemės ūkio kooperatyvams ir jų nariams bus skiriama 10 atrankos balų, taip pat dar 10 balų galės būti skirta, jei kooperatyvas ar jo narys yra jaunasis ūkininkas, vykdo ekologinę gamybą ar, jei vykdoma gyvulininkystės veikla mažai palankiose vietovėse. Tuo tarpu jaunieji ūkininkai galės gauti maksimaliai 10 balų, net jei ir ūkininkauja ekologiškai ar vykdo gyvulininkystės veiklą mažai palankiose vietovėse. Be kita ko, kooperatyvai net ir maksimaliai susimažinę paramos intensyvumą

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga
Reg. adr. K. Donelaičio g. 2
Kaunas LT - 44213
Adr. korespondencijai: Plento g. 2, Kairių mstl., Šiaulių r.
www.jujs.lt
Mob.: 8 655 56596
El. paštas: administracija@jujs.lt
Asociacijos kodas 303232238
Bankas
AB DnB NORD
Banko kodas 40100
A/s LT814010051001888207

(15 proc.) ir už tai gavę 15 atrankos balų, pretenduos į 5 proc. didesnį paramos intensyvumą, lyginant su kitais pareiškėjais, jei šie nepretenduos į atrankos balus dėl paramos intensyvumo mažinimo.

1.2. Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga taip pat nori atkreipti dėmesį į tai, kad pagal taisykles bus nepagrįstai ribojamos tinkamos finansuoti išlaidos:

34 Netinkamos finansuoti išlaidos:

34.6 vienmečių ir daugiamečių augalų įsigijimo ir tų augalų sodinimo išlaidos

Šiuo punktu tam tikroms perspektyvioms žemės ūkio veikloms bus užkertama galimybė modernizuotis, todėl siūloma paramą skirti daugiamečių augalų įsigijimui, išskiriant remiamas kategorijas pagal daugiamečių augalų rūšis - remti didelę pridėtinę vertę sukuriančias kultūras. Kaip pvz.: norint modernizuoti ir plėsti šiuolaikišką šilauogių ūkį, pagrindines išlaidas ir sudaro augalų įsigijimas, sodinimui reikalingos pjuvenos ir durpės, bei laistymo įranga, o atsižvelgiant į tai, kad šilauogių ūkis sukuria didelę pridėtinę vertę (20 ha ūkis sukuria tokią pridėtinę vertę, kuri prilygtų 1000 ha augalininkystės ūkio sukuriamai pridėtinei vertei), netikslinga riboti tokių ūkių modernizavimo galimybes.

34.15 Žemės ūkio technika

Pareiškėjams, investuojantiems į žemės ūkio valdas, neturėtų būti užkertama galimybė pasirinkti labiausiai ūkiui tinkamą investiciją, todėl siūloma leisti už paramos lėšas įsigyti žemės ūkio techniką.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad ūkininkas yra tas asmuo, kuris geriausiai žino, kokios investicijos yra reikalingos, siekiant ūkio konkurencingumo rinkoje, todėl Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerija neturėtų įsprausti ūkininkų į tam tikrus rėmus ir riboti jų apsisprendimo galimybės. Taip pat neturėtų būti varžoma ūkininkų teisė įsigyti naudotą žemės ūkio techniką.

1.3. Dėl atrankos balų jauniesiems ūkininkams.

42.8.1 punkte nurodoma, kad jei pareiškėjas yra jaunasis ūkininkas (fizinis asmuo, kuris paramos paraiškos pateikimo dieną yra ne vyresnis kaip 40 metų amžiaus), investuojantis penkerių metų laikotarpiu po įsikūrimo (jaunasis ūkininkas yra laikomas investuojančiu penkerių metų laikotarpiu po įsikūrimo, kai ne vėliau kaip prieš 5 metus iki paramos paraiškos pateikimo, kaip ūkininko ūkio

ir valdos valdytojas, pirmą kartą pateikė patraišką tiesioginėms išmokoms gauti (pirmoji paraiška tiesioginėms išmokoms gauti turi būti pateikta ne anksčiau kaip 2013 metais ir iki paramos paraiškos pateikimo nepertraukiamai vykdė deklaravimą), jam bus skiriama 10 balų. Sąjungos nuomone šis kriterijus turi būti koreguotinas ir jaunuoju ūkininku turėtų būti laikomi visi pareiškėjai iki 40 metų amžiaus.

2. Dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos (toliau NMA) veiksmų.

2.1 NMA ūkininkams siunčia informacinius pranešimus apie dar katą peradministruojamas Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškas. Pasitaiko atvejų, kai ta pati paraiška vertinama ir keletą kartų, skirtingais laikotarpiais, pvz. 2018 m. peradministruojamos 2015 m. pateiktos paraiškos. Tai neleidžia ūkininkams planuotis savo finansų, nes nuo pirminio paramos apskaičiavimo pranešimo, po kelių metų gali paaiškėti, kad galutinė paramos suma buvo dar kartą perskaičiuota ir ūkininkas tapo skolininku.

Būtina užtikrinti sklandų NMA vykdomą paraiškų administravimą *iš pirmo karto* ir numatyti *mažareikšmes* aplinkybes, kurioms atsiradus, paraiškos nebūtų peradministruojamos.

2.2 Deklaruojant pasėlius ūkininkai susiduria su pertekliniu dokumentų reikalavimu. Pasėlių deklaravimo metu pareiškėjai privalo seniūnijos darbuotojui pateikti visus deklaruojamus plotus pagrindžiančius dokumentus. Vėliau, kiekvienais metais, privaloma atnaujinti žemės ūkio valdą ir tai atlikdami ūkininkai pakartotinai privalo seniūnijos darbuotojui pateikti žemės valdymo teisę pagrindžiančius dokumentus. Tais pačiais metais, NMA administruodama paraiškas, atrinktų ūkininkų paprašo pateikti žemės valdymo teisę pagrindžiančius dokumentus. Nors NMA pažymi, kad jei tokie dokumentai jau buvo teikti, jų pakartotinai teikti nereikia, tačiau ūkininkai patiria dideles laiko sąnaudas, kol identifikuoja, kas buvo teikta, o ko NMA neturi. Toks perteklinių dokumentų reikalavimas apsunkina ne tik ūkininkus, tačiau ir seniūnijų bei NMA darbuotojus.

Siekiant, kad problema išnyktų, ***rekomenduotina*** įdiegti bendrą duomenų valdymo sistemą, kad visos institucijos, kurioms aktualus žemės valdymo teisę pagrindžiančių dokumentų klausimas, matytų ūkininko jau pateiktus dokumentus sistemoje ir teiktų užklausas tik naujai deklaruojamiems

laukams, o ne visai valdai bendrai. Sistemoje turėtų aiškiai matytis, kuriems laukams dokumentai pateikti, koks jų galiojimo terminas ir kita aktuali informacija.

3. ***Dėl chemizuotų ūkių daromos žalos ekologiniams ūkiams***.

Visas pasaulis, tame tarpe ir Lietuva juda ekologijos kryptimi, tačiau Lietuvos ekologai vis dar itin dažnai susiduria su neatsakingu kitų ūkininkų chemijos vartojimu, kuris daro didelę žalą jų puoselėjamiems ekologiniams ūkiams. Ekologai skundžiasi, kad nuo greta ūkininkaujančių ir chemiją naudojančių ūkininkų apsisaugoti neįmanoma – tvoros aplink kiekvieną lauką neapsitversi, kiaurą parą prie lauko nepraleisi. Itin dažna situacija kai besiribojant ekologiniam ir įprastam laukui, ekologinis ūkis dėl neatsakingo greta ūkininkaujančio chemijos naudojimo, gauna chemijos, ko pasėkoje visas ekologinis ūkis desertifikuojamas, prarandama didelė dalis planuotų pajamų, o visa atsakomybė tenka ekologui. Lietuvoje norintys pradėti ekologiškai ūkininkauti neturi galimybės pretenduoti į paramą, negana to yra apkrauti pertekliniais reikalavimais, kurie ne tik, kad neskatina ekologinio ūkininkavimo, o priešingai – jį riboja ir varžo.

Siūloma: mažinti biurokratizmą ekologams, deklaravimo sistemoje skirtinga spalva ar ženklu išskirti ekologinius laukus, tam, kad greta deklaruojantys būtų informuoti dėl itin atsakingo chemijos naudojimo ir gresiančias pasekmes. Taip pat siūloma ir pačioje paraiškoje tam tikru simboliu išskirti laukus, kurie ribojasi su ekologiniais laukais.

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga
Reg. adr. K. Donelaičio g. 2
Kaunas LT - 44213
Adr. korespondencijai: Plento g. 2, Kairių mstl., Šiaulių r.

www.jujs.lt
Mob.: 8 655 56596
El. paštas: administracija@jujs.lt
Asociacijos kodas 303232238

Bankas
AB DnB NORD
Banko kodas 40100
A/s LT814010051001888207